

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 26. jaanuar 2024
(OR. en)

5788/24

Institutsioonidevaheline
dokument:
2024/0012(NLE)

POLCOM 26
COMER 17
RELEX 97
DUAL USE 10
RECH 28
ENER 36
ENV 84

ETTEPANEK

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	25. jaanuar 2024
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2024) 26 final
Teema:	Ettepanek: NÕUKOGU SOOVITUS teadusjulgeoleku suurendamise kohta

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2024) 26 final.

Lisatud: COM(2024) 26 final

Brüssel, 24.1.2024
COM(2024) 26 final

2024/0012 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU SOOVITUS

teadusjulgeoleku suurendamise kohta

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

- **Ettepaneku põhjused ja eesmärgid**

Nagu on märgitud 2023. aasta juunis avaldatud Euroopa majandusjulgeoleku strateegias,¹ on geopolitiiliste pingete teravnemine kõikjal maailmas ja vaenulik majandustegevus, küber- ja elutähtsa taristu rünnakud, välissekkumine ja desinformatsioon toonud kaasa ohte ja suurendanud ühiskonnaelu, majanduse ja ettevõtjate haavatavust. Mõnel juhul sai selgeks, et Euroopa peaks olema paremini ette valmistatud muutuvateks, uuteks ja esilekerkivateks ohtudeks, mis on selles keerulisemaks muutunud geopolitiilises kontekstis tekkinud.

Elutähtsal ja kahesuguse kasutusega tehnoloogial on selles kontekstis keskne roll ning mõned meie konkurendid kasutavad kujunemisjärgus ja murrangulisi tehnoloogiaid oma poliitilise, majandusliku ja sõjalise positsiooni tugevdamiseks. Selle tulemuseks võib olla Euroopa teadusuuringute ja innovatsiooni pahatahtlik mõjutamine ning kuritarvitamine viisidel, mis mõjutab meie julgeolekut või rikub meie eetikanorme.

Teadus- ja innovatsioonisektor on oma avatuse ja rahvusvahelistumise tõttu juba olemuslikult eriti haavatav. Seetõttu on kogu Euroopa teadus- ja innovatsioonisektoris teadusjulgeoleku suurendamiseks vaja kohandatud lähenemisviisi, mis põhineb selgelt akadeemilisel vabadusel ja institutsioonilisel autonoomial, mis on teadusuuringute ja innovatsiooni aluspõhimõtted.

Kõrgkoolid ja teadusuuringutega tegelevad organisatsioonid peavad orienteeruma üha keerukamas ja pingelisemas rahvusvahelises keskkonnas. ELi ülesanne on aidata neid selle olukorraga vastutustundlikult ja turvaliselt toime tulla, austades täielikult akadeemilist vabadust ja institutsioonilist autonoomiat.

Kavandatavas nõukogu soovitusel pakutakse esimest korda välja probleemi ühine määratlus ja tunnistatakse selle kiireloomulisust. Soovitusel antakse poliitilisi suuniseid selle kohta, milline võiks olla tõhus poliitiline reaktsioon, võttes samal ajal arvesse, et suur osa teadusjulgeoleku valdkonnas tehtavast tööst seisneb nn hallidel aladel tegutsemises, kus rahvusvahelise teadus- ja innovatsioonikoostöö teatavad vormid ei pruugi olla keelatud, kuid on siiski ebasoovitavad, kuna kujutavad endast ohtu liidu ja selle liikmesriikide julgeolekule või on ebaeetilised.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Euroopa majandusjulgeoleku strateegial on kolm sammast: ELi majandusbaasi ja konkurentsivõime edendamine; kaitse majandusjulgeolekut ähvardavate ohtude eest ning partnerlused võimalikult laia ringi riikidega ühiste probleemide ja huvidega tegelemiseks. Selle eesmärk on luua ELi, liikmesriikide ja ettevõtete tasandil majandusjulgeoleku riskide hindamise ja juhtimise usaldusväärne raamistik, säilitades ja suurendades samal ajal majanduse dünaamilisust.

Komisjon võttis strateegias kohustuse pakkuda välja meetmed, millega parandada teadusjulgeolekut, tagades olemasolevate töövahendite süsteemse ja järjekindla rakendamise,

¹ Komisjoni ja kõrge esindaja 20. juuni 2023. aasta ühisteatis Euroopa majandusjulgeoleku strateegia kohta (JOIN(2023) 20, [link](#)).

ning teha kindlaks ja võtta käsile muud võimalikud lüngad, säilitades samas innovatsiooni ökosüsteemi avatuse. Nõukogu soovitusete ettepanekus järgitakse seda kohustust, sõnastades juhtpõhimõtted vastutustundlikuks rahvusvahelistumiseks ja peamised poliitikameetmed riigi ja sektori tasandil, et edendada teadusjulgeolekut, ning loetledes algatused ELi tasandil, et toetada liikmesriikide ja sektori jõupingutusi.

Soovituse ettepanek täiendab tööd ja tugineb tööle, mis on käimas pärast seda, kui komisjon avaldas 2021. aasta mais teatise teadusuuringute ja innovatsiooni alase üldise lähenemisviisi kohta². Selles teatises esitles ta strateegiat, et säilitada avatus rahvusvahelises teadusuuringute ja innovatsiooni alases koostöös, edendades samal ajal võrdseid võimalusi ja põhiväärtustel põhinevat vastastikkust.

Nõukogu andis oma 2021. aasta septembri järeldustes üldise lähenemisviisi kohta volitused töötada selle nimel, et võidelda välissekkumise vastu teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas³. Selle põhjal võeti vastu olulisi järeldatusi, eelkõige seoses sellega, et komisjon võttis 2022. aasta jaanuaris vastu komisjoni talituste töödokumendi teadusuuringute ja innovatsiooni välissekkumise vastu võitlemise kohta⁴. Liikmesriigid ning teadusuuringute ja innovatsiooni sidusrühmad kasutavad seda dokumenti teadusjulgeoleku alase arutelu alusena ning inspiratsiooniallikana oma kohandatud suuniste ja töövahendite väljatöötamisel. Euroopa Parlament väljendas dokumendi üle heameelt oma 6. aprilli 2022. aasta resolutsioonis üldise lähenemisviisi kohta⁵. Samuti hõlbustas komisjon liikmesriikide vastastikust õpet asjakohase õppuse kaudu ning töötab välja veebipõhist ühtset kontaktpunkti, mis koondab kõik teadusjulgeolekut käsitlevad olulised dokumendid, aruanded ja vahendid.

Lisaks toimus 2023. aasta mais peetud konkurentsivõime nõukogu istungil poliitiline mõttevahetus teemal „Teadmiste turvalisus ja nende vastutustundlik rahvusvahelistumine“, mis andis ettepaneku jaoks hindamatuid teadmisi ja suuniseid.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Kavandatud soovitus on osa 20. juuni 2023. aasta Euroopa majandusjulgeoleku strateegia järeelmeetmete terviklikust meetmepaketist. Seega on ettepanek osa üldisest jõupingutusest, mille eesmärk on suurendada ELi majandusjulgeolekut üldiselt. 3. oktoobril 2023 võttis komisjon vastu soovitusete, milles ta määras kindlaks ELi majandusjulgeoleku seisukohast elutähtsad tehnoloogiavaldkonnad täiendavaks riskihindamiseks koos liikmesriikidega⁶. Riskihindamise tulemused võiksid olla aluseks muudele Euroopa majandusjulgeoleku strateegia rakendamise meetmetele, sealhulgas teadusjulgeoleku tõhustamise meetmetele. Kaalutakse väljaminevaid investeeringuid käsitleva valge raamatuga algatatud avalikku konsultatsiooni, eelkõige teadusuuringute ja innovatsiooni seisukohast oluliste elementide puhul.

² Komisjoni 18. mai 2021. aasta teatis teadusuuringute ja innovatsiooni alase üldise lähenemisviisi kohta: Euroopa strateegia rahvusvaheliseks koostööks muutuv maailmas (COM(2021) 252, [link](#)).

³ Nõukogu 28. septembri 2021. aasta järeldused teadusuuringute ja innovatsiooni alase üldise lähenemisviisi kohta ([link](#)), eelkõige punktid 3, 11 ja 23.

⁴ Euroopa Komisjon, teadusuuringute ja innovatsiooni peadirektoraat, „Tackling R&I foreign interference – Staff Working document“, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2022 ([link](#)).

⁵ Euroopa Parlamendi 6. aprilli 2022. aasta resolutsioon teadusuuringute ja innovatsiooni alase üldise lähenemisviisi kohta (P9_TA(2022)0112, [link](#)).

⁶ Komisjoni 3. oktoobri 2023. aasta soovitus, mis käsitleb ELi majandusjulgeoleku seisukohast elutähtsate tehnoloogiavaldkondade täiendavat riskihindamist koos liikmesriikidega (C(2023) 6689 final, [link](#)).

Lisaks täiendab kavandatav soovitus mitut muud ELi algatust ja on nendega kooskõlas; need on eelkõige:

- ELi julgeolekuliidu strateegia⁷ ning julgeoleku ja kaitse strateegilise kompassi⁸ raames hübriidohtudega võitlemiseks tehtud töö;
- kaheksa kasutusega kaupade ja tehnoloogia väljapoole ELi eksportimist käsitlevad Euroopa eeskirjad, mis on sätestatud ELi ekspordikontrolli määruses⁹. Selleks et aidata kõrgharidusasutusi ja teadusuuringutega tegelevaid organisatsioone, avaldas komisjon 2021. aasta septembris soovitus kaheksa kasutusega kaupade hõlmavate teadusuuringute nõuetelevastavuse programmide kohta;¹⁰
- demokraatia kaitse pakett, mille komisjon võttis vastu 2023. aasta detsembris enne 2024. aasta juunis toimuvaid Euroopa Parlamendi valimisi. Paketi eesmärk on võidelda välissekkumise ohtudega, suurendades huvide esindamisega seotud tegevuse läbipaistvust, julgustades samal ajal kodanikuaktiivsust ja kodanike osalemist meie demokraatias¹¹.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

• Õiguslik alus

Algatus kuulub teadusuuringute ja tehnoloogiaarenduse poliitikavaldkonda, kus ELil ja selle liikmesriikidel on Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 4 lõike 3 kohaselt jagatud pädevus. Kavandatava nõukogu soovitus õiguslik alus on ELi toimimise lepingu artikli 182 lõige 5 koostoimes artikliga 292.

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 182 lõikega 5 nähakse ette võimalus täiendada mitmeaastases raamprogrammis kavandatud tegevust, võimaldades Euroopa Parlamendil ja nõukogul seadusandliku tavamenetluse kohaselt ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomiteega kehtestada Euroopa teadusruumi rakendamiseks vajalikke meetmeid.

ELi toimimise lepingu artiklis 292 on sätestatud õiguslik alus, mille põhjal nõukogu võtab vastu komisjoni ettepanekul põhinevaid soovitusi.

Algatusega ei tehta ettepanekut laiendada ELi reguleerimispädevust ega panna liikmesriikidele siduvaid kohustusi. Liikmesriigid otsustavad ise oma riigi olusid arvesse võttes, kuidas nad käesolevat nõukogu soovitusi rakendavad.

• Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)

Käesolev ettepanek on kooskõlas Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artikli 5 lõikes 3 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega.

⁷ Komisjoni 24. juuli 2020. aasta teatis ELi julgeolekuliidu strateegia kohta (COM(2020) 605, [link](#)).

⁸ Euroopa Liidu Nõukogu, julgeoleku- ja kaitsevaldkonna strateegiline kompass (ST 7371/22, 21.3.2022, [link](#)).

⁹ Määrus (EL) 2021/821, millega kehtestatakse liidu kord kaheksa kasutusega kaupade ekspordi, vahendamise, tehnilise abi, transiidi ja edasitoimetamise kontrollimiseks ([link](#)).

¹⁰ Komisjoni 15. septembri 2021. aasta soovitus ettevõttesiseste nõuetelevastavuse programmide kohta kaheksa kasutusega kaupadega seotud teadusuuringute kontrollimiseks (2021/1700, [link](#)).

¹¹ Komisjoni 12. detsembri 2023. aasta teatis demokraatia kaitse kohta (COM(2023) 630, [link](#)).

Kuigi liikmesriikide valitsustel on parimad võimalused oma ülikoolide ja muude teadusuuringuid tegevate organisatsioonideni jõudmiseks ning nende toetamiseks vajalike meetmete võtmiseks, on vaja ka ELi tasandi koostööd ja koordineerimist, et tagada Euroopa teadusruumi nõuetekohane toimimine ja vähendada vastuolusid, mis tulenevad sellest, et liikmesriigid kohaldavad teadusuuringute suhtes erinevaid julgeolekumeetmeid.

Praegu ei ole teadlikkus riskidest ELis ühtlaselt jaotunud. Üha rohkem liikmesriike ning teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonna esindajaid töötavad välja ja võtavad kasutusele sihtotstarbelisi kaitsemeetmeid. Mõne liikmesriigi puhul aga tundub, et neist ohtudest ei olda sugugi teadlikud ja see tekitab haavatavusi, mida võidakse hõlpsasti ära kasutada. Seetõttu on väga oluline tagada, et ELi lähenemisviiside vahel valitseks vähemalt minimaalne kooskõla.

- **Proportsionaalsus**

Käesolev ettepanek on kooskõlas ELi lepingu artikli 5 lõikes 4 sätestatud proportsionaalsuse põhimõttega. Kavandatava nõukogu soovitusel sisu ega vorm ei lähe kaugemale sellest, mis on vajalik, et saavutada kogu ELis lähenemisviiside minimaalne järjepidevus.

Käesoleva algatuse õiguslik seisund peaks tagama liikmesriikide isevastutuse ja heakskiidu. Samal ajal peaks see toetuma peamiselt teadusuuringute ja innovatsiooni sektori isejuhtimisele kooskõlas akadeemilise vabaduse ja institutsioonilise autonoomiaga.

Liikmesriigid ja teadustööga tegelevad organisatsioonid saavad soovitusel tuginedes välja töötada ja rakendada poliitikat ja meetmeid, mis on nii tõhusad kui ka proportsionaalsed. Selles rõhutatakse, kui oluline on rahvusvaheline koostöö ja avatus, mille puhul järgitakse põhimõtet „nii avatud kui võimalik, nii suletud kui vajalik“. Samuti näitab see, milliseid riskijuhtimismeetmeid võiks rakendada, austades täielikult akadeemilist vabadust ja institutsioonilist autonoomiat ning vältides samal ajal diskrimineerimist ja häbimärgistamist.

- **Vahendi valik**

Kavandatavas nõukogu soovitusel antakse liikmesriikidele suuniseid selle kohta, kuidas teadusuuringutega seotud julgeolekuohte tõhusalt kindlaks teha ja nendega võidelda. Selles soovitatakse liikmesriikidel toetada oma teadus- ja innovatsioonisektorit, võttes asjakohaseid meetmeid teadlikkuse ja vastupanuvõime suurendamiseks. Tuginedes komisjoni talituste töödokumendile teadusuuringute ja innovatsiooni välissekkumise vastu võitlemise kohta, tagaks nõukogu soovitus, et kõik liikmesriigid on poliitilisel tasandil aktiivselt kaasatud ja pühendunud.

Teise võimalusena võiks kaaluda komisjoni soovitust või teatist. Sisupoolest võiksid need põhimõtteliselt hõlmata samu teemasid nagu nõukogu soovitus. Nende vahendite ühine omadus on aga see, et nendega ei kaasata aktiivselt liikmesriike ega panda neile kohustusi. Ei ole tagatud, et adressaadid mõistavad väljapakutud lähenemisviisi ja probleemi kiireloomulisust ühtmoodi.

Õiguslikult siduv algatus, näiteks direktiiv või määrus, millega reguleeritakse rahvusvahelist teadus- ja innovatsioonikoostööd viisil, mis võimaldab liikmesriikidel ohte nõuetekohaselt tuvastada ja nendega võidelda, tagaks õigusliku järjepidevuse kogu liidus. Siduva õigusakti peamine negatiivne külg selles konkreetses kontekstis on samas see, et seda oleks väga raske kavandada nii, et järgitakse pädevuse jaotust ELi ja liikmesriikide vahel ning akadeemilise vabaduse ja institutsioonilise autonoomia põhimõtteid.

Seetõttu peetakse nõukogu soovitusel ettepanekut asjakohaseks poliitikavahendiks kõnealuste probleemide lahendamiseks.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Ei kohaldata.

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Kavandatud nõukogu soovitus tugineb komisjoni talituste 2022. aasta jaanuari töödokumendile teadusuuringute ja innovatsiooniga seotud välissekkumise vastu võitlemise kohta. Kogu 2023. aasta jooksul toimus vastastikune õpe teadusuuringute ja innovatsiooni välissekkumise vastu võitlemiseks, kus 13 liikmesriigi eksperdid vahetasid oma riigi kogemusi ja eksperditeadmisi. Lisaks toimus ELi Hiina teadmusvõrgustiku (EUKNOC) raames kolm teadusjulgeolekuteemalist kohtumist liikmesriikide ekspertidega.

Ettepaneku väljatöötamisel kasutati ka tagasisidekorjet, mis oli avatud üldsusele tagasiside saatmiseks veebisaidil „Avaldage arvamust!“ ajavahemikul 6. detsembrist 2023 kuni 3. jaanuarini 2024. Komisjon sai 56 vastust, milles peaaegu 40 % saadi akadeemilistelt või teadusasutustelt. Lisaks tagasisidekorjele toimus 15. detsembril 2023 suunatud konsultatsioonikoosolek, kus osalesid peamiste ELi tasandi teadus- ja innovatsioonivaldkonna sidusrühmade organisatsioonide esindajad.

- **Ekspertiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Lisaks konsultatsioonide käigus saadud teabele tugineb ettepanek viimastel aastatel kogutud ulatuslikele tõenditele, aruannetele ja uuringutele. Peamised tõendusmaterjali allikad on liikmesriikide ja valdkondlike organisatsioonide koostatud suur ja üha kasvav teadusjulgeolekut käsitlevate juhenddokumentide kogum¹² ning mõttekodade, sidusrühmade organisatsioonide ja nõuandekomisjonide aruanded.

Nõuetekohast tähelepanu on pööratud ka teadusjulgeolekupoliitikale, mida mõned meie rahvusvahelised partnerid on viimastel aastatel rakendanud, ning selle käigus saadud teadmistele ja kogemustele. See hõlmab selliste riikide poliitikat nagu USA, Ühendkuningriik, Austraalia ja Kanada¹³. Väärtusi ja põhimõtteid käsitleva mitmepoolse dialoogi¹⁴ raames toimus 2023. aasta detsembris teadusjulgeoleku teemaline seminar, milles osalesid aktiivselt rahvusvahelised partnerid.

- **Mõjuhindang**

Mõjuhindangut ei ole tehtud, võttes arvesse liikmesriikide algatustega seotud tegevuste täiendavat lähenemisviisi ning kavandatud tegevuste mittesiduvat ja vabatahtlikku laadi.

¹² Vt näiteks turvalise ja eduka teadus- ja innovatsioonikoostöö juhendite kogumik (2022), mille DLR-PT koostas komisjoni taotlusel ([link](#)).

¹³ Lisateavet leiab näiteks järgmistelt veebisaitidelt: USA ([link](#)), Ühendkuningriik ([link](#)), Austraalia ([link](#)) ja Kanada ([link](#)).

¹⁴ Lisateavet väärtusi ja põhimõtteid käsitleva mitmepoolse dialoogi kohta leiab siit: [link](#).

Soovituse mõju sõltub suuresti liikmesriikide ja valdkondlike organisatsioonide kaasatusest ja valmisolekust tegutseda ning seetõttu ei ole seda võimalik eelnevalt hinnata. Eeldusel, et nõukogu võtab ettepaneku vastu ja liikmesriigid kohustuvad rakendama sektori toetusel selle soovitusi, võib ettepanek edendada teadusuuringuid, suurendades teadlikkust ja vastupanuvõimet kogu Euroopas.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Ettepanek ei ole seotud komisjoni õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmi õigusloome lihtsustamise programmiga. Siiski tehakse kõik selleks, et napp ressursse tõhusalt kasutada, sealhulgas kasutades olemasolevaid Euroopa teadusruumi juhtimisstruktuure ja tuginedes olemasolevatele aruandlusstruktuuridele. Samuti rõhutatakse kavandatud soovitusel, et kaitsemeetmete kehtestamisel tuleks vältida sektori tarbetut halduskoormust ning et teadusuuringute rahastamise kontekstis ei tohiks toetuse määramiseni kuluvat aega asjatult edasi lükata.

- **Põhiõigused**

Üks ettepaneku põhieesmärke on toetada liikmesriike ja teadusorganisatsioone selle tagamisel, et rahvusvaheline teadus- ja innovatsioonikoostöö ei rikuks põhiväärtusi ja inimõigusi. Soovituse keskmes on eesmärk kaitsta akadeemilisi põhiväärtusi, eelkõige akadeemilist vabadust ja teadusuuringute usaldusväärsust.

4. MÕJU EELARVELE

Selle algatuse jaoks ei ole vaja ELi eelarvest lisavahendeid; soovitusel esitatud meetmete jaoks kasutatakse ELi, riigi ja sektori tasandi rahastamisallikaid.

Euroopa teadusjulgeoleku eksperdikeskuse jaoks, mille komisjon kavatseb asutada, võetakse kasutusele programmi „Euroopa horisont“ olemasolev eelarve. Organisatsioonilise ülesehituse osas kaalutakse mitmeid võimalusi, mida komisjon uurib täiendavalt, võttes arvesse liikmesriikide ja sidusrühmade eelistusi seoses nende funktsioonidega.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Selleks et toetada liikmesriike ja sidusrühmi soovitusel rakendamisel, kasutatakse täiel määral ära olemasolevaid Euroopa teadusruumi juhtimisstruktuure. Eeldatakse, et teadusjulgeolek kajastub järgmises Euroopa teadusruumi poliitilises tegevuskavas aastateks 2025–2027, mida praegu valmistatakse ette dialoogis liikmesriikide ja sidusrühmadega.

Komisjoni aruandlus tugineb juba olemasolevatele iga kahe aasta tagant esitatavatele aruannetele teadusuuringute ja innovatsiooni suhtes kohaldatava üldise lähenemisviisi kohta. Järgmine aruanne peaks esitatama 2025. aasta keskpaigas. Liikmesriike kutsutakse üles esitama üheksa kuu jooksul alates soovitusel vastuvõtmisest riiklikud tegevuskavad selle kohta, kuidas nad kavatsevad soovitusel rakendada.

- **Selgitavad dokumendid (direktiivide puhul)**

Ei kohaldata.

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

Algatuse üldeesmärk on aidata liikmesriikidel, kõrgharidusasutustel ja teadustööga tegelevatel avalik-õiguslikel ja eraõiguslikel organisatsioonidel võidelda teadusjulgeoleku ohtudega. Sellega tagatakse, et teadus-, innovatsiooni- ja kõrgharidustegevust ei kuritarvitata ega kasutata viisil, mis mõjutab ELi ja selle liikmesriikide julgeolekut või on ebaetiline. Selleks sisaldab kavandatav nõukogu soovitus järgmisi jagusid:

- Pärast kõnealuse küsimuse ja ettepaneku poliitilise tausta lisamist põhjendustesse selgitatakse selle kohaldamisala. Tehakse ettepanek määratleda „teadusjulgeolek“, mis tugineb rahvusvaheliselt kasutatavate erinevate määratluste põhielementidele. Samuti selgitatakse, milliseid organisatsioone ja sidusrühmi soovituse raames peamiselt käsitletakse.
- Seejärel pakutakse välja vastutustundliku rahvusvahelistumise põhimõtted. Need põhimõtted on koostatud nii, et neid saab kasutada teadusjulgeolekule suunatud poliitikameetmete väljatöötamiseks ja kujundamiseks mis tahes tasandil (EL, riiklikud või üksikud teadusorganisatsioonid). Põhimõtted põhinevad vastutustundliku rahvusvahelistumise alastes riiklikes ja valdkondlikes suunistes kasutatud lähenemisviisidel. Tagasisidekorjele antud vastuse põhjal võib järeldada, et need põhimõtted on sidusrühmade kogukonna seisukohtadega selgelt kooskõlas.
- Järgmises jaos on esitatud tegelikud soovitused liikmesriikidele. See on jagatud neljaks alajaoks. Esimeses alajaos sõnastatakse, mida avaliku sektori asutustel soovitatakse teha teadus- ja innovatsioonisektoris, et luua tugistruktuur ja anda suuniseid. Teises alajaos käsitletakse riiklike rahastamisorganisatsioonide kesket rolli teadusjulgeoleku suurendamisel. Kolmandas alajaos selgitatakse, mida liikmesriikidel soovitatakse teha, et toetada kõrgharidusasutusi ja teadustööga tegelevaid organisatsioone kaitsemeetmete ja -poliitika kehtestamisel.
- Viimases alajaos kirjeldatakse mitmeid komisjoni toetavaid meetmeid ja algatusi, mille jaoks on vaja liikmesriikide abi.
- Viimases jaos täpsustatakse, kuidas hõlbustatakse ja jälgitakse soovituse järelmeetmeid.

Ettepanek:

NÕUKOGU SOOVITUS

teadusjulgeoleku suurendamise kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 292 esimest ja teist lauset koostöimes artikli 182 lõikega 5,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) Avatus, rahvusvaheline koostöö ja akadeemiline vabadus on maailmatasemel teadusuuringute ja innovatsiooni keskmeks. Ent kasvavate rahvusvaheliste pingete ning teadusuuringute ja innovatsiooni geopoliitilise tähtsuse suurenemise tõttu seisavad meie teadlased ja akadeemikud rahvusvahelises koostöös silmitsi üha suurema ohuga teadusjulgeolekule, mis avaldab Euroopa teadusuuringutele ja innovatsioonile pahatahtlikku mõju ning põhjustab selle kuritarvitamist viisil, mis mõjutab meie julgeolekut või rikub meie eetikanorme. Seetõttu on äärmiselt oluline, et Euroopa kõrgharidusasutusi ja teadustööga tegelevaid avalik-õiguslikke organisatsioone toetataks ja volitataks nende ohtudega võitlema. Rahvusvahelise koostöö avatuse ja turvalisuse tagamiseks on vaja täpseid ja proportsionaalseid kaitsemeetmeid.
- (2) Avatud teadus tagab, et teadus tehakse teaduse, majanduse ja kogu ühiskonna hüvanguks võimalikult kättesaadavaks, samal ajal kui rahvusvaheline koostöö aitab tõhusalt lahendada ülemaailmseid probleeme. Akadeemiline vabadus tähendab, et teadlastel on vabadus teha teadusuuringuid ning valida uurimismeetodeid ja teaduspartnereid kogu maailmast, samal ajal kui teadustalentide rahvusvaheline liikuvus rikastab teadusuuringuid ning on oluline innovatsiooni edendamiseks ja teaduslike läbimurrete saavutamiseks.
- (3) Kasvav strateegiline konkurents ja tagasipöördumine võimupoliitika juurde toovad riikide vahel kaasa üha rohkem tehingupõhiseid suhteid. See muutus on toonud kaasa mitmekesisemad, prognoosimatamad ja sageli hübriidsed ohud¹. Arvestades tehnoloogia keskset rolli poliitilise, majandusliku ja sõjalise positsiooni kujundamisel, püüavad mõned ELi konkurendid saavutada üleilmset ülimuslikkust kujunemisjärgus ja murranguliste tehnoloogiate osas, et suurendada oma sõjalist ja luurevõimet, järgides samal ajal aktiivselt tsiviil-sõjalise riskisutuse strateegiaid.

¹ Hübriidohud viitavad sellele, millal riiklikud või valitsusvälised osalejad püüavad ELi haavatavust oma huvides ära kasutada, kasutades koordineeritud mitmete meetmete (st diplomaatiliste, sõjaliste, majanduslike, tehnoloogiliste meetmete) kooslust, seejuures ametlikku sõjategevust alustamata ([link](#)).

- (4) Hübriidohud võivad mõjutada kõiki asjaomaseid sektoreid, kuid oma avatuse, akadeemilise vabaduse, institutsioonilise autonoomia ja ülemaailmse koostöö tõttu on teadus- ja innovatsioonisektor eriti haavatav. ELis asuvatelt teadlastelt ja novaatoritelt püütakse saada tipptasemel teadmisi ja tehnoloogiat kas petlike ja varjatud meetodite abil või otsese varguse kaudu, kuid sagedamini kasutades ära näiliselt heauskset rahvusvahelist akadeemilist koostööd. Lisaks meie julgeoleku ohustamisele võivad need hübriidohud mõjutada akadeemilist vabadust Euroopas.
- (5) Kõrgharidusasutused ja muud teadustööga tegelevad organisatsioonid peavad seega tegutsema üha keerulisemas rahvusvahelises olukorras, millega kaasneb oht, et elutähtsad teadmised ja tehnoloogia kanduvad soovimatult üle probleemsetesse riikidesse, kus neid võidakse kasutada sõjalise suutlikkuse tugevdamiseks või põhiväärtustega vastuolus olevatel eesmärkidel. Kuigi see koostöö ei ole alati õiguslikult keelatud, on see ebasoovitav, sest tekitab märkimisväärsed julgeoleku- ja eetikaprobleeme.
- (6) Kooskõlas institutsioonilise autonoomia ja akadeemilise vabadusega vastutavad kõrgharidusasutused ja muud teadusuuringutega tegelevad organisatsioonid oma rahvusvahelise koostöö arendamise ja juhtimise eest peamiselt ise. Avaliku sektori kõigi tasandite asutused peaksid pakkuma neile abi ja tuge, andes võimaluse teha teadlikke otsuseid ja juhtida teadusjulgeoleku riske, tagades, et rahvusvaheline koostöö teadusuuringute, innovatsiooni ja kõrghariduse valdkonnas püsib nii avatud kui ka turvaline.
- (7) Viimastel aastatel on ELi tasandil käimas arutelud teadusjulgeoleku tugevdamise üle, mille käigus on tehtud ka mitmeid algatusi:
- 2021. aasta mais avaldas komisjon teatise „Teadusuuringute ja innovatsiooni alane üldine lähenemisviis“,² milles visandati uus Euroopa rahvusvahelise teadus- ja innovatsioonipoliitika strateegia. Nõukogu reageeris sellele 2021. aasta septembris, võttes vastu nõukogu järeldused,³ millega anti poliitiline mandaat teha teadusjulgeoleku valdkonnas koostööd.
 - ELi teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammis aastateks 2021–2027 (programm „Euroopa horisont“)⁴ esitati mitu kaitsemeetet, millega jõustati ELi eriline vastutus Euroopa ühe suurima teadusuuringute rahastajana.
 - 2021. aasta novembris võttis nõukogu osana oma järeldustest Euroopa teadusruumi tulevase juhtimise kohta vastu Euroopa teadusruumi 2022.–2024.

² Komisjoni 18. mai 2021. aasta teatis teadusuuringute ja innovatsiooni alase üldise lähenemisviisi kohta: Euroopa strateegia rahvusvaheliseks koostööks muutuv maailmas (COM(2021) 252, [link](#)).

³ Nõukogu 28. septembri 2021. aasta järeldused teadusuuringute ja innovatsiooni alase üldise lähenemisviisi kohta ([link](#)), eelkõige punktid 3, 11 ja 23.

⁴ Programmi „Euroopa horisont“ käsitlevas 28. aprilli 2021. aasta määruses (EL) 2021/695 ([link](#)) on muu hulgas ette nähtud kõigi rahastamiseks valitud projektide julgeoleku hindamine (artikkel 20), võimalus jätta kolmandates riikides asuvad või nende kontrolli all olevad üksused teatavatest projektikonkurssidest välja (artikli 22 lõige 5) ning lisada lõigetes 2–5 sätestatud kriteeriumidele rahastamiskõlblikkuse kriteeriumid, et võtta arvesse konkreetseid meetme poliitikanõudeid või laadi ja eesmärke (artikli 22 lõige 6), ning komisjoni või asjaomase rahastamisasutuse õigus esitada vastuväiteid tulemuste omandiõiguse üleandmisele või tulemustega seotud ainulitsentsi andmisele (artikli 40 lõige 4). Sarnased sätted on ette nähtud ka Euroopa Kaitsefondi ja Euroopa kosmoseprogrammi puhul.

aasta poliitilise tegevuskava,⁵ milles välissekkumise vastu võitlemine on lisatud nõukogu ühe prioriteetse meetme alla.

- 2022. aasta jaanuaris avaldas komisjon oma talituste töödokumendi teadusuuringute ja innovatsiooni välissekkumise vastu võitlemise kohta, järgides nii üldisest lähenemisviisist kui ka Euroopa teadusruumi poliitilisest tegevuskavast tulenevaid kohustusi⁶. Selleks et hõlbustada liikmesriikide vastastikust õpet, toimus 2023. aasta jooksul asjakohane õppus.
- Komisjoni teatises „Euroopa ülikoolistrateegia“⁷ tuletatakse meelde, et kõrgharidusasutustel on ainulaadne positsioon hariduse, teadusuuringute ja innovatsiooni ristumiskohas ning nad täidavad seega otsustavat rolli Euroopa haridusruumi⁸ ja Euroopa teadusruumi saavutamisel, käsitatakse välissekkumist kõrgharidusasutustesse ohuks ja toetatakse välissekkumist käsitlevate suuniste rakendamist. Strateegia keskmes on kõrgharidusasutuste roll Euroopa demokraatlike väärtuste kaitsmisel.
- Euroopa Parlament võttis 9. märtsil 2022 vastu resolutsiooni välissekkumise kohta kõigisse Euroopa Liidu demokraatlikesse protsessidesse, sealhulgas desinformatsiooni kohta, milles ta kutsub üles tugevdama akadeemilist vabadust, suurendama välisrahastamise läbipaistvust ning kaardistama ja jälgima välissekkumist kultuuri-, akadeemilises ja usufääris⁹.
- Laiemast julgeoleku ja kaitse seisukohast on käimas töö ELi julgeolekuliidu strateegia¹⁰ ning julgeoleku- ja kaitsevaldkonna strateegilise kompassi¹¹ raames, mille eesmärk on ohtude ja probleemide ühine hindamine ning julgeoleku- ja kaitsevaldkonna meetmete suurem sidusus, sealhulgas eri vahendite kaudu hübriidohtude avastamiseks ja neile reageerimiseks ELi hübriidmeetmete kogumi raames.
- Kahesuguse kasutusega kaupade ja tehnoloogia ELi ekspordikontrolli regulatsioonis on ELi ekspordikontrolli määrus¹² teadusjulgeoleku seisukohast olulise tähtsusega. Selleks et aidata kõrgharidusasutusi ja teadusuuringutega tegelevaid organisatsioone, avaldas komisjon 2021. aasta septembris soovitus kahesuguse kasutusega kaupade hõlmavate teadusuuringute nõuetelevastavuse programmide kohta¹³.

⁵ Nõukogu 26. novembri 2021. aasta järeldused Euroopa teadusruumi tulevase juhtimise kohta ([link](#)).

⁶ Euroopa Komisjon, teadusuuringute ja innovatsiooni peadirektoraat, „Tackling R&I foreign interference – Staff Working document“, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2022 ([link](#)).

⁷ Komisjoni 18. jaanuari 2022. aasta teatis Euroopa ülikoolistrateegia kohta (COM(2022)16, [link](#)).

⁸ Komisjoni 30. septembri 2020. aasta teatis Euroopa haridusruumi saavutamise kohta aastaks 2025 (COM(2020) 625, [link](#)).

⁹ Euroopa Parlamendi 9. märtsi 2022. aasta resolutsioon välissekkumise kohta kõigisse Euroopa Liidu demokraatlikesse protsessidesse, sealhulgas desinformatsiooni kohta (P9_TA(2022)0064, [link](#)).

¹⁰ Komisjoni 24. juuli 2020. aasta teatis ELi julgeolekuliidu strateegia kohta (COM(2020) 605, [link](#)).

¹¹ Euroopa Liidu Nõukogu, julgeoleku- ja kaitsevaldkonna strateegiline kompass (ST 7371/22, 21.3.2022, [link](#)).

¹² Määrus (EL) 2021/821, millega kehtestatakse liidu kord kahesuguse kasutusega kaupade ekspordi, vahendamise, tehnilise abi, transiidi ja edasitoimetamise kontrollimiseks ([link](#)).

¹³ Komisjoni 15. septembri 2021. aasta soovitus ettevõttesiseste nõuetele vastavuse programmide kohta kahesuguse kasutusega kaupadega seotud teadusuuringute kontrollimiseks (2021/1700, [link](#)).

- (8) Komisjon ja kõrge esindaja võtsid vastu ühisteatise Euroopa majandusjulgeoleku strateegia¹⁴ kohta, mille eesmärk on tagada, et liit saaks jätkuvalt kasu majanduslikust avatusest, minimeerides samal ajal ohte majandusjulgeolekule. Strateegias pakutakse välja kolmesambaline lähenemisviis: ELi majandusbaasi ja konkurentsivõime edendamine; kaitse ohtude eest ning partnerlused võimalikult laia ringi riikidega ühiste probleemide ja huvidega tegelemiseks. Igas sambas on oluline roll teadusuuringutel ja innovatsioonil.
- (9) Selle ühisteatise järelmeetmena määratles komisjon oma 3. oktoobri 2023. aasta soovitus¹⁵ ELi majandusjulgeoleku seisukohast elutähtsad tehnoloogiavaldkonnad täiendavaks riskihindamiseks koos liikmesriikidega. Riskihindamised on prioriteedina juba käivitatud kümnest kindlaksmääratud elutähtsast tehnoloogiavaldkonnast neljas, nimelt kõrgtehnoloogilised pooljuhid, tehisintellekt, kvanttehnoloogia ja biotehnoloogia. Riskihindamiste tulemused võiksid nende valmides olla aluseks muudele Euroopa majandusjulgeoleku strateegia rakendamise meetmetele, sealhulgas teadusjulgeoleku tõhustamise meetmetele.
- (10) Ühisteatistes Euroopa majandusjulgeoleku strateegia kohta anti lisaks teada, et komisjon paneb ette meetmed, millega parandada teadusjulgeolekut, tagades olemasolevate töövahendite kasutamise, ning teeb kindlaks ja võtab käsile muud võimalikud lüngad, säilitades samas teadusuuringute ja innovatsiooni ökosüsteemi avatuse.
- (11) Mis puudutab eelmises punktis osutatud lünkade kindlakstegemist, siis näitavad arutelud liikmesriikide ja sidusrühmade organisatsioonidega, et poliitikakujundajad ja praktikud vajavad kiiresti kontseptuaalsemat selgust, ühist arusaamist käsitletavatest küsimustest ning sellest, mis on nii proportsionaalne kui ka tõhus poliitiline reageerimine.
- (12) Üha rohkem liikmesriike on välja töötanud või välja töötamas poliitikat, mille eesmärk on suurendada teadusjulgeolekut. Kuigi need jõupingutused aitavad üldiselt suurendada teadlikkust ja vastupanuvõimet, tooks riiklike meetmete koordineerimata mitmekordistumine kaasa riigiti erineva poliitika, erinevused liikmesriikide vahel ja seega Euroopa teadusruumi killustumise. Seetõttu on vaja ELi tasandi koordineerimist, et tagada võrdsed tingimused ja kaitsta Euroopa teadusruumi terviklikkust.
- (13) Tuleks rõhutada, et teadusjulgeoleku kaitsemeetmed saavad olla tõeliselt tõhusad ainult siis, kui neid kohaldatakse järjepidevalt kõigil tasanditel, sealhulgas ELi, riiklikul, piirkondlikul ning üksikute avaliku ja erasektori teadusorganisatsioonide tasandil, et vältida lünki ja kõrvalehoidmist.
- (14) Erijuhtudel võiks asjakohaste ELi õigusaktide ja eeskirjade järgimisel olla kasu tõlgendussuunistest. See puudutab eelkõige ekspordikontrolli eeskirju, eriti mitteraamatilist tehnosiiret, viisanõudeid välisriikide teadlastele,¹⁶ samuti teatavate

¹⁴ Ühisteatis Euroopa majandusjulgeoleku strateegia kohta (JOIN(2023)20, 20.6.2023, [link](#)).

¹⁵ Komisjoni 3. oktoobri 2023. aasta soovitus, mis käsitleb ELi majandusjulgeoleku seisukohast elutähtsate tehnoloogiavaldkondade täiendavat riskihindamist koos liikmesriikidega (C(2023) 6689 final, [link](#)).

¹⁶ 11. mai 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/801 kolmandate riikide kodanike teadustegevuse, õpingute, praktika, vabatahtliku teenistuse, õpilasvahetusprogrammides või haridusprojektides osalemise ja *au pair*'ina töötamise eesmärgil riiki sisenemise ja seal elamise tingimuste kohta ([link](#)).

avatud teaduse ja intellektuaalomandi haldamise nõuete tõlgendamist teadusjulgeoleku seisukohast.

- (15) Oluline on, et teadusuuringute ja innovatsiooni ökosüsteemi mõjutavaid hübriidohte hinnataks struktuurselt, suurendades poliitikakujundajate olukorrateadlikkust, tuginedes ühtsele luureandmete analüüsivõimele (SIAC), eelkõige hübriidohtude ühisüksusele ning Euroopa Hübriidohutõrje Oivakeskuse (Hybrid CoE)¹⁷ ja ENISA tööle seoses küberohtudega¹⁸.
- (16) Võttes arvesse, et märkimisväärne osa teadusuuringutest ja innovatsioonist toimub erasektoris, on oluline töötada välja sihipärased suunised ja vahendid ettevõtjatele, eelkõige teadusmahukatele idufirmadele ning väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele. Kuigi riskid, millega ettevõtjad kokku puutuvad, võivad olla sarnased, erineb nende olukord kõrgharidusasutuste ja teadustööga tegelevate organisatsioonide omast. Sellega seoses tuleks pöörata tähelepanu kehtivatele eeskirjadele, sealhulgas neile, mis käsitlevad kahesuguse kasutusega kaupade ekspordi kontrolli, välisinvesteeringute taustauuringuid ja käimasolevat tööd väljaminevate investeeringute jälgimiseks.
- (17) Käesoleva soovitusete ettevalmistamisel on pööratud nõuetekohast tähelepanu liikmesriikide ja ELi partnerite kogemustele nii kahe- kui ka mitmepoolses kontekstis. Selles võetakse arvesse peamistelt partneritelt saadud poliitilisi õppetunde, rõhutades samas, et tuleks sõnastada lähenemisviis, mis vastab Euroopa ainulaadsele kontekstile. Tehakse jätkuvaid jõupingutusi meie partneritega teabe ja kogemuste vahetamiseks, heade tavade jagamiseks ning kaitsemeetmete ühtlustamiseks, sealhulgas väärtusi ja põhimõtteid käsitleva mitmepoolse dialoogi kaudu, osana assotsieerimisläbirääkimistest ning teaduse ja tehnoloogia juhtkomitee ühistest koosolekutest rahvusvaheliste teadus- ja tehnoloogialepingute raames, samuti mitmepoolsetel foorumitel, nagu G7, OECD ja NATO, ning asjakohaste mitmepoolse ekspordikontrolli kokkulepete raames.
- (18) Teadusjulgeolek on probleem, mis pälvib üha suuremat tähelepanu, ning käimasolev arutelu kaasnevate riskide ja nende parima juhtimise üle süveneb. Sellest tulenevalt on vaja veelgi suurendada teadlikkust, hõlbustada vastastikust õppimist liikmesriikide ja asjaomaste sidusrühmade organisatsioonide vahel ning aidata kaasa nii paindlikule kui ka reageerivale õppimisele.

KOHALDAMISALA

1. Käesolevas soovitusetes tähendab „teadusjulgeolek“ riskide juhtimist, mis on seotud järgmisega:
 - a) elutähtsate teadmiste, oskusteabe ja tehnoloogia soovimatu edasiandmine, mis võib mõjutada ELi ja selle liikmesriikide julgeolekut, näiteks kui neid hakatakse kasutama sõjalistel eesmärkidel kolmandates riikides;

¹⁷ Euroopa Hübriidohutõrje Oivakeskus on sõltumatu võrgustikupõhine hübriidohtudega võitlemise rahvusvaheline organisatsioon, mis asutati 2017. aastal Helsingis ([link](#)).

¹⁸ Euroopa Liidu Küberturvalisuse Amet (ENISA) on liidu amet, mis on pühendunud küberturvalisuse ühtlaselt kõrge taseme saavutamisele kogu Euroopas ([link](#)).

- b) pahatahtlik mõju teadusuuringutele, mille puhul kolmandad riigid saavad või neis saadakse teadusuuringuid ära kasutada, et levitada teatavaid narratiive või õhutada enesetsensuuri üliõpilaste ja teadlaste seas, kes rikuvad akadeemilist vabadust ja teadusjulgeolekut ELis;
 - c) eetika või usaldusväärsusega seotud rikkumine, kui teadmisi ja tehnoloogiat kasutatakse põhiväärtuste mahasurumiseks või õõnestamiseks ELis või mujal.
2. Käesoleva soovitusel kohaldamisel tuleks „rahvusvahelist koostööd“ mõista kui avaliku ja erasektori teadusorganisatsioonide ja kõrgharidusasutuste koostööd väljaspool ELi asuvate teadus- ja innovatsiooniorganisatsioonide ning ettevõtjatega. Suhtes ELis asuvate, kuid muude kui ELi riikide omandis või kontrolli all olevate teadus- ja innovatsiooniorganisatsioonidega ja ettevõtjatega tuleks lähtuda nende kohta tehtud riskihindamisest.
3. Käesoleva soovitusel kontekstis tähendab „riskihindamine“ rahvusvahelise teadus- ja innovatsioonikoostöö protsessi, milles võetakse arvesse peamiste riskitegurite kombinatsiooni. Nende tegurite kombinatsioon määrab riskitaseme. Hinnatavad põhielemendid võib rühmitada nelja kategooriasse.
- Rahvusvahelises koostöös osaleva ELis asuva organisatsiooni riskiprofiil: tuleb võtta arvesse organisatsiooni tugevaid ja nõrku külgi, sealhulgas finantssõltuvust, mis on teadusprojekti seisukohast olulised.
 - Teadusuuringute ja innovatsiooni valdkond, milles rahvusvaheline koostöö toimub: tuleb kaaluda, kas projekt keskendub teadusvaldkonnale, nt elutähtsale tehnoloogiavaldkonnale, või hõlmab meetodikat või teadusuuringute taristut, mida peetakse julgeoleku või eetilise/inimõiguste seisukohast eriti tundlikuks.
 - Selle kolmanda riigi riskiprofiil, kus rahvusvaheline partner asub või mille omandis või kontrolli all ta on (nt kas riigi suhtes kohaldatakse sanktsioone või kas riigis on õigusriigi või inimõiguste kaitse valdkonnas esinenud rikkumisi, agressiivne tsiviil-sõjaline riskasutuse strateegia või piiratud akadeemiline vabadus).
 - Rahvusvahelise partnerorganisatsiooni riskiprofiil: tuleb teha hoolsuskohustuse audit organisatsioonis, kellega kavatakse koostööd teha, et saada teada, kas organisatsioonil on sidemed valitsuse või sõjaväega, kas ta on seotud asjaomaste teadlaste/töötajatega ning millised on partneri kavatsused seoses uurimistulemuste lõppkasutuse või rakendamisega.
4. Käesoleva soovitusel kohaldamisel hõlmab „teadus- ja innovatsioonisektor“ kõiki, nii avaliku kui ka erasektori teadusorganisatsioone ja kõrgharidusasutusi kogu liidus. Võttes arvesse teiste sidusrühmade, näiteks tehnosiirdekeskuste, rahvusvahelistumise asutuste, kaubanduskodade ja intensiivselt teadusuuringutega tegelevate ettevõtete tähtsust, võib see soovitus olla võrdselt asjakohane kõigi teiste ELi teadusuuringute ja innovatsiooni ökosüsteemis osalejate jaoks. Vajaduse korral võiks kaaluda ka haridusega seotud rahvusvahelist koostööd.

VASTUTUSTUNDLIKU RAHVUSVAHELISTUMISE PÕHIMÕTTED

1. Jätkata akadeemilise vabaduse ja institutsioonilise autonoomia edendamist ja kaitsmist, võttes arvesse, et rahvusvahelise teadus- ja innovatsioonikoostöö eest vastutavad peamiselt kõrgharidusasutused ja muud teadustööga tegelevad organisatsioonid.
2. Jätkuvalt edendada ja ergutada rahvusvahelist teadus- ja innovatsioonikoostööd kolmandates riikides asuvate partneritega, mis on avatud ja turvaline, kooskõlas põhimõttega „nii avatud kui võimalik, nii suletud kui vajalik“, tagades, et teadusväljundid on leitavad, juurdepääsetavad, koostalitlusvõimelised ja taaskasutatavad (FAIR), võttes nõuetekohaselt arvesse kohaldatavaid piiranguid, sealhulgas julgeolekukaalutlusi.
3. Tagada meetmete proportsionaalsus: kaitsemeetmete kehtestamise korral ei tohiks need minna kaugemale sellest, mis on rangelt vajalik asjaomaste riskide leevendamiseks ja tarbetu halduskoormuse vältimiseks. Eesmärk on riski vähendamine, mitte lahtisidumine.
4. Juhtida teadusjulgeoleku meetmeid, et kaitsta majandusjulgeolekut, sealhulgas liidu ja riiklikku julgeolekut, ning kaitsta ühiseid väärtusi, sealhulgas akadeemilist vabadust, vältides samal ajal protektsionismi ning teadusuuringute ja innovatsiooni põhjendamatut poliitilist ärakasutamist.
5. Edendada sektorisest isejuhtimist, andes teadlastele ja novaatoritele võimaluse teha teadlikke otsuseid, rõhutades kõrgharidusasutuste ja muude teadustööga tegelevate organisatsioonide ühiskondlikke kohustusi, tuginedes põhimõttele, et akadeemilise vabadusega kaasneb akadeemiline vastutus.
6. Võtta vastu kogu valitsemissektorit hõlmav lähenemisviis, mis koondab asjakohaseid eksperditeadmisi ja oskusi, tagab tervikliku lähenemisviisi teadusjulgeolekule ning edendab valitsuse tegevuse ja sõnumite sidusust teadus- ja innovatsioonisektoris, sealhulgas konkreetseid samme asjaomase tööjõu oskuste täiendamiseks ja ümberõppeks.
7. Järgides riskipõhist lähenemisviisi, võtta vastu poliitika, mis on riigipõhine ning milles tehakse kindlaks ja käsitletakse teadusjulgeolekut ohustavaid riske, olenemata sellest, kust need tulenevad, kuna see on parim tagatis, et teadus- ja innovatsioonialases koostöös säilitatakse tasakaalustatud lähenemisviis võimalustele ja riskidele ning et ei jäeta tähelepanuta muutuvat ohumaastikku, sealhulgas uute ohusubjektide esilekerkimist.
8. Tagada, et tehtaks kõik võimalik, et vältida igasugust otsest ja kaudset diskrimineerimist ja häbimärgistamist, mis võib ilmneda kaitsemeetmete soovimatu kõrvalmõjuna, ning tagada põhiõiguste ja ühiste väärtuste täielik austamine.
9. Tunnistada teadusjulgeoleku dünaamilist olemust, mida kujundavad muutuvad riskid, uued arusaamad ja geopoliitilised kontekstid, mis nõuab õppimisel põhinevat lähenemisviisi ja korrapäraseid läbivaatamisi, et tagada teadusjulgeolekupoliitika ajakohasus, tõhusus ja proportsionaalsus,

SOOVITAB LIIKMESRIIKIDEL TEHA JÄRGMIST:

võttes täielikult arvesse institutsioonilist autonoomiat ja akadeemilist vabadust ning arvestades riiklikke olusid ja riikide vastutust riigi julgeoleku eest:

1. Töötada välja ja rakendada sidusaid poliitikameetmeid teadusjulgeoleku suurendamiseks, kasutades parimal viisil ära käesolevas jaos loetletud elemente, võttes samal ajal arvesse eespool nimetatud vastutustundliku rahvusvahelistumise põhimõtteid.
2. Pidada dialoogi teadusuuringute ja innovatsiooni sidusrühmadega, et määrata kindlaks vastutus ja roll ning töötada välja riiklik tegevuskava, koostada vajaduse korral riiklikud suunised ning loetleda asjakohased meetmed ja algatused teadusjulgeoleku suurendamiseks koos nende rakendamise ajakavaga.
3. Luua tugistruktuur, nt: teadusjulgeoleku nõustamiskeskus, et aidata teadlastel ja novaatoritel toime tulla riskidega, mis on seotud rahvusvahelise teadus- ja innovatsioonikoostööga. Koondades sektoriüleseid eksperditeadmisi ja oskusi, peaks see andma teavet ja nõu, mida teadustööga tegelevad organisatsioonid saavad kasutada teadlike otsuste tegemiseks, kaaludes tulevase rahvusvahelise koostöö võimalusi ja riske ning muid teenuseid, mille järele teadus- ja innovatsioonisektoril on selge vajadus, sealhulgas teadlikkuse suurendamise meetmed ja koolitused.
4. Tugevdada teadusjulgeolekupoliitika kujundamise tõendusbaasi, analüüsides ohtude maastikku, sealhulgas küberturvalisuse seisukohast, ning tehes või tellides poliitikaga seotud teadusuuringuid.
5. Pöörata erilist tähelepanu elutähtsale tehnoloogiale, mis on kindlaks määratud komisjoni soovitusel, mis käsitleb ELi seisukohast elutähtsate tehnoloogiavaldkondade täiendavat riskihindamist koos liikmesriikidega,¹⁹ ning selliste kollektiivsete riskihindamiste tulemustele.
6. Tugevdada valdkondadevahelist koostööd valitsuses, tuues eelkõige kokku kõrghariduse, teadusuuringute ja innovatsiooni, välisasjade ning luure ja julgeoleku eest vastutavad poliitikakujundajad.
7. Hõlbustada eespool nimetatud analüüsides ja uuringute alast teabevahetust avaliku ja erasektori teadusorganisatsioonidega, sealhulgas salastatud ja salastamata teabetundide või spetsiaalsete kontaktametnike kaudu.
8. Saada ülevaade sektori vastupanuvõimest ning kohaldatava teadusjulgeolekupoliitika tõhususest ja proportsionaalsusest, sealhulgas võimaluse korral korrapärase vastupidavusvõime testimise ja intsidentide simulatsioonide kaudu.
9. Selleks et tagada vastavus kahesuguse kasutusega kaupade suhtes kohaldatavatele ELi ekspordikontrolli eeskirjadele ning ELi lepingu artikli 29 ja ELi toimimise lepingu artikli 215 kohaselt vastu võetud sanktsioonidele, võtta riiklikke meetmeid, eelkõige seoses immateriaalse tehnosiirdega, ning tugevdada selliste sanktsioonide rakendamist ja jõustamist, mis on seotud teadusuuringute ja innovatsiooniga, näiteks nendega, millega keelatakse teatavate tehnoloogiate edasiandmine.

¹⁹ Komisjoni 3. oktoobri 2023. aasta soovitus, mis käsitleb ELi majandusjulgeoleku seisukohast elutähtsate tehnoloogiavaldkondade täiendavat riskihindamist koos liikmesriikidega ([link](#)).

10. Aidata ennetavalt kaasa ELi ühtse kontaktpunkti platvormi loomisele, mille eesmärk on võidelda välissekkumise vastu teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas, jagades avaliku sektori rahastamise kaudu välja töötatud vahendeid ja ressursse, et hõlbustada nende vahendite ja ressursside piiriülest kasutuselevõttu ning pakkuda neid kasutajasõbralikul ja kättesaadaval viisil.
11. Töötada koos erasektoriga välja sihtotstarbeline teave ja suunised erasektori teadusuuringute ja innovatsiooniga tegelevatele ettevõtjatele, sealhulgas teadusmahukatele idufirmadele ning väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele.
12. Kaaluda vajaduse korral ja riskihindamisele tuginedes käesolevas soovitusel sisalduvate meetmete kohaldamist rahvusvahelise koostöö tegevuste suhtes kõrghariduse valdkonnas, sealhulgas üliõpilaste ja töötajate liikuvusega seotud tegevuste suhtes.

Teadusuuringuid rahastavate organisatsioonide roll

13. Teha koostööd teadusuuringuid rahastavate organisatsioonidega, et tagada järgmine:
 - a) teadusjulgeolek on taotlusprotsessi lahutamatu osa, milles võetakse arvesse erinevaid tegureid, mis üheskoos määravad kindlaks projekti riskiprofiili. Eesmärk on innustada toetusesaajaid mõtlema läbi raamistik, milles teadus- ja innovatsioonikoostöö toimub, ning seda, millistel motivaatoritel ja (varjatud) eesmärkidel võiks olla roll, tagades võimalike riskide ja ohtude kindlakstegemise, et vältida nii palju kui võimalik probleeme hilisemas etapis;
 - b) rahastamiseks valitud ja muret tekitavate teadusprojektide (ohulipud) puhul tehakse riskihindamine, mis on proportsionaalne nende riskiprofiiliga; selle tulemusena lepatakse kokku asjakohased kaitsemeetmed tuvastatud riskide kõrvaldamiseks, tagades samas, et toetuse määramiseni kuluvat aega ei lükata tarbetult edasi, ning välditakse tarbetut halduskoormust;
 - c) kaitsemeetmete kohaldamisel riiklikes rahastamisprogrammides võetakse arvesse asjaomastes ELi rahastamisprogrammides kohaldatavaid meetmeid;
 - d) taotlejad soovivad, näiteks partnerluslepingu sõlmimise kaudu, võimalikelt partneritelt kõrge riskiprofiiliga projektide puhul kinnitust selle kohta, et teadusuuringute tulemusi kasutatakse viisil, mis austab põhiväärtusi, sealhulgas inimõigusi;
 - e) rahastamisorganisatsioonis on olemas piisavad eksperditeadmised ja oskused teadusjulgeolekuga seotud probleemide lahendamiseks ning piisavate järelevalve- ja hindamismeetmete kehtestamiseks, et jälgida projekte eri etappides, sealhulgas jälgida vahejuhtumeid ja võtta nõuete rikkumise korral usaldusväärseid meetmeid.

Toetus kõrgharidusasutustele ja muudele teadusorganisatsioonidele

14. Julgustada ja toetada kõrgharidusasutusi ja muid teadusorganisatsioone, et

- a) luua kogu sektorit hõlmav sidusrühmade platvorm eesmärgiga hõlbustada teabevahetust, vastastikust õppimist, vahendite ja suuniste väljatöötamist ning intsidentidest teatamist. Kaaluda ressursside ühiskasutust, et kõige paremini ära kasutada nappe ja hajutatud ressursse ja eksperditeadmisi;
- b) rakendada sisemised riskijuhtimismenetlused struktuursel viisil, sealhulgas riskihindamise, võimalike partnerite suhtes rakendatava hoolsuskohustuse täitmise ning muret tekitavate elementide (ohulipud) kõrgemale sisemisele otsustusprotsessile eskaleerumise kaudu, vältides samal ajal tarbetut halduskoormust;
- c) nõuda välismaiste üksustega teadusuuringute partnerluslepingute sõlmimisel, sealhulgas vastastikuse mõistmise memorandumite kaudu, selliste peamiste raamtingimuste lisamist nagu põhiväärtuste austamine, akadeemiline vabadus, vastastikkus ja intellektuaalse vara haldamise kord, sealhulgas tulemuste levitamine ja väärtustamine, tulemuste litsentsimine või üleandmine ning võrsefirmade loomine, ning tagada väljumisstrateegia juhuks, kui lepingute tingimusi ei täideta;
- d) hinnata riske, mis on seotud välisriigi valitsuse toetatud talendiprogrammidega kõrghariduses ja teadusuuringutes, keskendudes eelkõige toetusesaajatele pandud soovimatutele kohustustele, ning tagada, et välisriigi valitsuse rahastatavad kursuste ja koolituste pakkujad järgiksid vastuvõtva asutuse missiooni ja eeskirju;
- e) investeerida asutusesisestesse spetsiaalsetesse teadusjulgeoleku alastesse teadmistesse ja oskustesse, määrata teadusjulgeolekuga seotud vastutus asjakohasel organisatsiooni tasandil ning investeerida küberhügieeni ja sellise kultuuri loomisse, kus avatus ja julgeolek on tasakaalus;
- f) töötada välja koolitusprogrammid, sealhulgas veebipõhised kursused praktikutele ja uutele töötajatele nende töölevõtmisel, ning õppekavad, mille eesmärk on järgmise põlvkonna julgeolekunõustajate ja poliitikakujundajate koolitamine. Koolitada värbajaid kontrollima ja tuvastama struktuurse kontrolliprotsessi käigus teadusvaldkonna ametikohtade taotlustes murettekitavaid elemente (ohulipud), eriti elutähtsates uurimisvaldkondades;
- g) tagada teaduspublikatsioonides ja kõigis muudes uurimistulemuste levitamise vormides rahastamisallikate ja teadustöötajate kuuluvuse täielik läbipaistvus, vältides, et välissõltuvus ja huvide konfliktid või võetud kohustused mõjutavad teadusuuringute kvaliteeti ja sisu;
- h) kasutada nii füüsilist kui ka virtuaalset pädevuste jagamist, tagades, et sellistes valdkondades nagu laborid ja teadustaristu, andmed ja süsteemid, mis on eriti tundlikud, antakse juurdepääs rangelt teadmisvajaduse alusel, ning veebipõhiste süsteemide jaoks on kehtestatud kindel küberturvalisuse kord;
- i) tagada, et välditakse igasugust otsest ja kaudset diskrimineerimist ja häbimärgistamist, tagatakse üksikisiku ohutus, pöörates erilist tähelepanu diasporaa sundimisele päritoluriigi poolt ja muudele pahatahtliku mõju

vormidele, mis võivad põhjustada enesetsensuuri ja mõjutada julgeolekut välisteadlaste, doktorantide ja üliõpilaste jaoks, ning et vahejuhtumitest teatatakse.

Liidu tasandi meetmete toetamine

15. Teha täielikku koostööd, et hõlbustada meetmeid, mida komisjon on võtnud või kavatsseb võtta käesoleva soovitusel rakendamise toetamiseks, eelkõige:
- a) kasutades täiel määral ära avatud koordineerimise meetodit, eelkõige Euroopa teadusruumi juhtimisstruktuure, et suurendada teadlikkust, hõlbustada vastastikust õppimist ja poliitika järjepidevust;
 - b) luues Euroopa teadusjulgeoleku eksperdikeskus, mis on seotud komisjoni ühtse kontaktpunkti platvormiga teadusuuringute ja innovatsiooni välissekkumise vastu võitlemiseks, aidates kaasa kogu ELi hõlmava praktikakogukonna loomisele ja struktuurse dialoogi pidamisele sidusrühmade organisatsioonidega ning teadusjulgeoleku poliitika seisukohast oluliste teadusuuringutega ning analüüsides suundumusi ja mustreid kogu liidus;
 - c) suurendades poliitikakujundajate olukorrateadlikkust koostöös kõrge esindajaga, hinnates struktuurselt teadusuuringute ja innovatsiooni ökosüsteemi mõjutavaid hübriidohte;
 - d) töötades välja vastupanuvõime testimise metoodika, mida saavad riiklikul tasandil vabatahtlikkuse alusel kasutada kõrgharidusasutused ning avaliku ja erasektori teadusorganisatsioonid;
 - e) jätkates koostöös liikmesriikidega ja sidusrühmade osalusel tööd elutähtsate tehnoloogiatega seotud riskide hindamisel²⁰ ning osaledes dialoogis, et tagada teabe jagamine ning riskihindamise ja teadusjulgeoleku kaitsemeetmetega seotud lähenemisviiside järjepidevus riiklikes rahastamisprogrammides ja asjaomastes ELi rahastamisprogrammides;
 - f) töötades välja nii üldised kui ka riigipõhised vahendid ja ressursid, et toetada kõrgharidusasutusi ning avaliku ja erasektori teadusorganisatsioone hooldsuskohustuse täitmisel tulevaste partnerite suhtes ning korraldades koos ELi tasandi sidusrühmade organisatsioonidega iga kahe aasta tagant teadusjulgeoleku sidusrühmade foorumi;
 - g) valmistades vajaduse korral ette tõlgendavad suunised riskihindamise menetluste väljatöötamise ja asjakohaste ELi õigusaktide kohaldamise kohta;
 - h) tehes koostööd teadus- ja innovatsioonisektoriga, et hinnata, kuidas kõige paremini suurendada teadusuuringute rahastamisallikate ja teadlaste seotuse läbipaistvust;

²⁰ Komisjoni 3. oktoobri 2023. aasta soovitus, mis käsitleb ELi majandusjulgeoleku seisukohast elutähtsate tehnoloogiaavaldkondade täiendavat riskihindamist koos liikmesriikidega ([link](#)).

- i) tugevdades rahvusvaheliste partneritega peetava teadusjulgeoleku alast dialoogi ning tehes algatusi, et saavutada mitmepoolsetel foorumitel selles küsimuses ELi ühine hää.

ARUANDLUS

1. Liikmesriikidel soovitatakse see soovitus võimalikult kiiresti rakendada. Neid kutsutakse üles jagama komisjoniga oma tegevuskava (millele on osutatud liikmesriikidele antud soovituste punktis 2) hiljemalt [lisada kuupäev üheksa kuud pärast nõukogus vastuvõtmist], milles sätestatakse vastavad meetmed, mis tuleb võtta teadusjulgeoleku suurendamiseks, võttes arvesse nende vastavaid lähtepositsioone.
2. Komisjon jälgib käesoleva soovitusel rakendamisel tehtud edusamme, kasutades koostöös liikmesriikidega Euroopa teadusruumi juhtimis- ja aruandlusraamistikke ning olles konsulteerinud asjaomaste sidusrühmadega, ning esitab nõukogule iga kahe aasta järel aruande osana oma teadusuuringute ja innovatsiooni suhtes kohaldatavat üldist lähenemisviisi käsitlevast kahe aasta tagant esitatavast aruandest. Pärast põhjalikku hindamist ja võttes arvesse geopoliitilise olukorra edasist arengut, võib teha ettepanekuid edasiste sammude ja meetmete kohta.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*